

“AZKUE” EUSKARA HERRIKOIAREN I BILKETA OINARRIAK

Gure euskara zaharraren oinarri eta iturri aberatsa herri hizkuntza izan dela jakinik, eta eskualdeka gorde dituen bereiztasun jakingarriak jaso nahiean, Euskaltzaindiak euskara herrikoia ren magnetofoi bilketa eratzen du. Hortarako:

1) Bilketa hau nahi duten guziek egin dezakete, eta edozein euskalkietako hizkuntza herrikoia ontzat hartuko da, euskaraz delarik.

2) Ordu bateko gaia izan ohi duen “cassette 60” izango da, berez, lanaren neurria. 90koa ere onartu daiteke.

3) Epai mahaikoek ontzat emandako “cassette” bakoitzaren egileari bi mila pezta ordainduko zaio bere gastuen sari. Lankide bakoitzak nahi hainbat lan aurkeztu dezake.

4) Hiru urtetik behin, gehienik saiatu denaren ardura ordaintzeko 25.000 peztako sari berezi bat banatuko da, denbora horretan Euskaltzaindiak ontzat eman dituen lanak kontuan hartuta.

5) Lehenbiziko urte honetan bildumak bialtzeko epea abenduaren lehenbiziko egunean amaituko da, eta erabakia urteberri aldera zabalduko da.

6) Aukeratutako elkarrizketa guztiak Euskaltzaindiak beretzat geldituko ditu. Besteak egile bakoitzari itzuliko zaizkio.

7) Lan guztiak Euskaltzaindira bialduko dira, (Ribera kalea 6, Bilbo-5), edo beronen edozein ordezkartzara.

8) “Cassette” bakoitzarekin, egilearen izen abizen edo deitura eta bizilekua ezarri behar dira horri batean, eta elkarrekin zorro berean sartu.

ORIXE EUSKAL IZKERA-ZALE

(Euskera iaso, ugari, edertu... beti; azkenean batez ere)

O. dar M.

Orixe euskera zale izan zan beti.

Euskera zale izate ortan ba-dagoz mailla batzu. Ba-dira euskera erabilten dutenak, ori bizibiderako bearra zaielako. Ta euskera bear ez ba'dute, beste izkuntzetara laster iotzen dute. Beste batzuk euskera erabiltzen dute, edo euskeraren alde lan egiten dute, nongo ta noizko dan iakin-miñak eraginda, izkerak elkarren artean duten artu-emana iakiteko, ta lan oriek izen eta ospe ematen dietelako. Olako oriek iakin-miña geiago dute maitasuna baiño.

Orixe ez zan talde auetako izan. Euskeraz lan egin bearrik ez zeukan bizitzeko; euskal-lanak ez zuten aberastu ta bai beartsu egin. Gai askotan, ak zun buru argiz, ak zekin aiña iakin eta beste izkuntzetan idatziz, estu ez lasai baiño ta agian oparo bizitzeko aiña irabaziko zun. Baiñan Orixe ez zan ibilli bide zabal eta eroso ortan.

Aurreko euskal idazleek euskeraz eta euskeraren alde lan egin zuten. Baiña lan asko egin bearra zegon alare euskera iaso, ugaritu ta edertzeko. Ta ori izan zan Orixe'ren lana. Idazti taldetxo bat utzi zigun itz lauz ta itz neurtuz. Asko asko ez ba'dira ere, garrantzi aundien dute euskal-elertian.

Beste norbaitek esango dizue zenbat idazti atera zitun, zer gai duten, itz lauz ala neurtuz, luze ala labur, euskeraz sortuak ala beste izkuntzetatik itzuliak diran, itz batez, nolako diran.

Nik beste zerbait esan nai dizuet, ots: arek erabilli zun euskera nolako dan itzetan, ioskeran eta burutapenak erabiltzeko eran.

Euskal-lanetan erabiltzen zitun itzak, idatziari egoki zitzaizkionak erabiltzen zitun noski, baiñan gaiñera aal ba'zun uler-errezanak. Inoiz erderazko itzik ba'zerabillen, euskeraz burutapen ori adierazteko ez zegolako edo zegona oso toki gutxitan zekitelako. Alare euskal idazle on eta euskera-iakitun bati, bein gerta zitzaion Euskaldunak olerki bikaiña irakurtzen ari zalarik, zerbait zearo ez ulertzea. Ta ulertu naiean bere amari irakurri zion, ulertzen zun edo galde egiñaz. Ta amak argi adierazi zion zer esan nai zun Orixe'k olerki zati artan. Amak eta Orixe'k zarren gauz, itz eta esakera aek ba-zekizkiten, ta euskal-idazle gazteak ez noski.

Baiñan ori ezin bestean gertatzen zan. Eta bearreko ba'zan, erdal itza erabiltzeak ez zion kezka andirik ematen. Obe da erdal itza erabilli ta euskal-ioskerari kalterik ez egin, beste alde baiño.

Bein apaiz batek gogo-iardunak ematen zitun euskeraz. Oso euskaltzale zan apaiz ori, aal zun guzian euskeraz itz egiten zun, eta ardura aundiz erdel itzik ez esateko. Gogoiardunak arekin egindako bi apaizek au esan zidaten: euskeraz itz egiteko erreztasun aundi dauka, baiñan erdal itzik ez esatekotan —batez ere beste izkuntza batetik itzultzean— euskal-ioskera gertatzen zala galtzaille.

Orrelakorik ez zitzaion gertatzen Orixe'ri. Onen idaztietan itzak euskal-erara lotzen dira, ta garrantzi aundiago daukan itz edo esaera toki nabariagoan ipintzen zun. Euskara ongi idazten ikasteko aukera aukerako dira Orixe'ren idaztiak; arek ematen du erriarengandik ikasitakoa ta irakurri zitun beste idazleen lanetan aurkitu zun euskal-ioskera iatorra.

Garrantzi andiko da idaztietan erabilten diran itzak eta lotzen ditun ioskera, ta bi gauza auek ba-dute erro antzeko bat, ots: burutapenak erabiltzeko era. Alde aundi dago burutapenak era batera edo bestera erabilli gure barnean gero idazteko. Euskaldun iatorrak burutapenak euskal erara bere barnean erabiltzen ditu, euskeraz idazten diardutelarik batez ere; ta besteengandik nolabait artutakoak, eusko erara aztertu, bekaldetu, egosi bezela egiten ditu bere barnean. Ta ordun itzak eta ioskera euskerazko dira. Inoiz gertatzen da beste izkuntza baten idatzi, izkuntz ortako itzez eta alare, ioskeraz eta burutapenen erabilkeraz, izkuntz ua ez dala bere enda-izkuntza ezagutzea.